

FORTIDSMINNEFORENINGEN
Foreningen til norske Fortidsminnesmerkers Bevaring
OSLO OG AKERSHUS AVDELING

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Referanse:

Vår saksbehandler:
Benedicte Angell Uteng

Saks.nr.:
207/02

Dato:
1. desember 2003

**HØRINGSUTTALELSE TIL NOU 2003:14 BEDRE KOMMUNAL OG REGIONAL
PLANLEGGING ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVEN**

Fortidsminneforeningen ved Oslo og Akershus avdeling har følgende bemerkninger til NOU 2003:14 Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven:

1. Fortidsminneforeningen støtter forslaget til § 1-1 formålsparagraf som blant annet vektlegger vern av verdifulle kulturmiljøer. Vi ser også forslag til § 1-4 som en viktig og nødvendig utdyping, og vil særlig trekke frem som positivt at planlegging skal fremme balanse mellom de mål og verdier som er angitt i lovforslaget. Fortidsminneforeningen savner imidlertid begrepet kulturminner i disse paragrafene, men registrerer at begrepene kulturmiljø og bærekraftig utvikling er brukt og forutsetter at disse er ment å være dekkende.
2. Fortidsminneforeningen støtter forslag om innføring av hensynssoner på alle plannivå.
3. I § 18 gis forslag til bestemmelser for utbyggingsavtaler. Fortidsminneforeningen mener at det i § 18-1 må inntas som en mulig betingelse for planvedtak eller tillatelse at tiltakshaver besørger vernetiltak. I forbindelse med utbyggingsplaner i bebygde områder inntreffer ofte "spill" eller "forhandlinger" omkring forhold mellom vern og økning av byggerett. Foreningen har erfaringer med at selv om slike prosesser kan resultere i at deler av et planområde reguleres til bevaring, kan utfallet allikevel være fortsatt forfall.
4. Fortidsminneforeningen mener det også må klargjøres at rekkefølgebestemmelser kan brukes for å sikre vern og gjennomføring av vernetiltak forut for en gitt utbyggingsrett.
5. I forslag til § 19-1 står det at dispensasjon kan gis dersom fordelen ved å gi dispensasjon anses større enn ulempene. Fortidsminneforeningen mener det må stilles klare krav om dokumentasjon av at "bytteforholdet" har positiv balanse for de hensyn som er aktuelle. Fortidsminneforeningen mener det bør strammes inn på både dispensasjonsadgang og på adgang til å delegerer myndighet i slike saker. Ved dispensasjoner må det kunne stilles vilkår om vern og gjennomføring av vernetiltak.

6. Under forslaget § 19-3 og 19-4 er det anført at §§ 31 og 32 i dagens plan- og bygningslov settes inn for videre bearbeiding av departementet.

Fortidsminneforeningen mener reglene om erstatning i § 32 nr. 1 må endres slik at kommunen ikke blir erstatningspliktig der kommunen ved ny plan fjerner utbyggingsmuligheter kommunen har gitt i tidligere plan. Grunneiere gir ikke økonomisk vederlag til kommunen ved regulering til bebyggelse, slik at det derfor bør vises tilbakeholdenhet ved å gi erstatning ved regulering som fjerner den samme byggerett. Det må gjelde en foreldelsesfrist for gjennomføring av plan hvor erstatningsplikt faller bort ved foreldelse.

7. Fortidsminneforeningen ser det som viktig at reglene om ekspropriasjon videreføres. Ekspropriasjon til gjennomføring av regulering til bevaring må utgjøre et effektivt virkemiddel på kommunalt plan. Slik ekspropriasjon har også en preventiv effekt når det gjelder mangelfull oppfølging av bestemmelser gitt i plan.

Fortidsminneforeningen har bred erfaring og medvirkning i plansaker i Oslo. Vi registrerer at byrådet i Oslo kommune har fremmet et forslag til høringsuttalelse til lovforslaget. Nedenfor knytter foreningen kommentarer til lovforslaget og til Oslo byråds bemerkninger:

8. Byrådet i Oslo mener § 11-5 er eksempel på bestemmelser som ikke bør hjemles i loven. Det gis her anledning til å sikre verneverdier i bygninger, herunder også bestemmelser om interiør. Fortidsminneforeningen mener bestemmelser om interiør er et viktig virkemiddel som må gis hjemmel. Eksempelvis har bygninger som Oslo hovedpostkontor, Frognerseteren og hotell Bristol interiører av stor verdi. Sikring av disse har ikke hjemmel i dagens lovtekst. Den Mauriske salen på Bristol ble i sin tid bygget om uten at dette den gang kunne hindres. Et nytt og helt konkret eksempel viser at Oslo bystyre etterlyser muligheter for interiørbevaring i plansaker: Oslo bystyre vedtok den 15.10.2003 at: "Byrådet bes sørge for at også interiører i det gamle hovedpostkontoret blir bevart så langt det er mulig."
9. Byrådet i Oslo uttrykker skepsis til § 9-10. Fortidsminneforeningen ser at det er viktig at det finnes adgang til at Kongen kan hindre at arealdelen i kommuneplanen endres eller oppheves. I tillegg til innsigelsesmyndighet ved planutarbeidelse ser Fortidsminneforeningen behovet for at overordnet myndighet kan ta initiativ til eksempelvis å stoppe planer/planvedtak som kan medføre vesentlige uønskede konsekvenser, for eksempel der kulturminner av nasjonal verdi er truet.
10. Nedenfor gjengis noen utdrag fra Oslo byråd sine bemerkninger:
  - a. *"Dette vil kunne gi en økt kvalitet på planarbeidet, men vil ikke gi forenkling."*
  - b. *"Det bør vurderes nærmere om tiltak (...) kan behandles som mindre vesentlig endring i langt større grad enn lovforslaget legger opp til."*
  - c. *"Planprogram og konsekvensutredning i forbindelse med områdeplaner vil også belaste kommunene ressurser og økonomi."*

- d. *"Det bør også ligge en mulighet for å kunne vedta planforslag som er i strid med kommuneplanen."*
- e. *"Oslo kommune mener at det heller bør vurderes en utvidelse av anledning til å behandle saker med en enklere saksbehandlingsprosess(...)"*
- f. *"Arealplanlegging etter plan- og bygningsloven bør ikke kunne settes til side av vedtak etter særlov."*
- g. *"Med utgangspunkt i (...) mener Oslo kommune at dispensasjonsadgangen må økes."*

Det synes som om Oslo byråd i sine merknader er mer opptatt av å forenkle, enn å skape virkemidler for å løse kjente utfordringer. Fortidsminneforeningen støtter ikke Oslo byråd sine synspunkter på disse områdene. Fortidsminneforeningen ser en fare for at en forenkling slik Oslo byråd tar til orde for ikke vil ivareta hensynet til kulturminnevern på en forsvarlig måte.

11. Vedrørende forslaget om regional planlegging (§ 6-4) legger NOU 2003:14 opp til at fylkesdelplaner godkjennes gjennom Kongelig resolusjon. Fortidsminneforeningen merker seg at Oslo byråd er kritisk til denne ordningen. Fortidsminneforeningen mener dagens godkjenningsordning for fylkesdelplaner må fortsette. Ordningen har vært og er av avgjørende betydning for muligheten til vern av murbyen Oslo som et kulturminne av nasjonal betydning.

Med vennlig hilsen

Fortidsminneforeningen, Oslo og Akershus avdeling

Benedicte A. Uteng

Benedicte Angell Uteng
daglig leder